

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئەخلاقى، سۈننىتى ۋە بىر قىسىم ئىسلامى ئەدەب - قائىدىلەر

ھەمدۇ سانا ئېيتىشقا ھەقلىق ۋە لايىق، دىنىغا، ئېتىقادىغا سادىق كىشىلەرنى ئۆزىنىڭ رەھىمىتى بىلەن مۇكاپاتلىغۇچى، يالغانچى - ئىنكارچىلارنى خالىسا ھېكمىتى ۋە ئادالىتى بىلەن جازالىغۇچى زات ئاللاھ تائالاغا ھەمدۇ ئېيتىمەن . بارلىق ھۆكۈملىرىدە يەككە - يىگانە بىر ئاللاھتىن باشقا ئىلاھنىڭ يوقلىقىغا، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ئۇنىڭ بەندىسى، پەيغەمبىرى ۋە مەخلۇقاتلىرىنىڭ ئەڭ ياخشىسى ئىكەنلىكىگە شاھادەت ئېيتىمەن. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا، ئائىلە - تاۋابىئاتلىرىغا، ساھابىلىرىگە ۋە ئۇلارنىڭ يولىنى تۇتۇپ ماڭغان بارلىق كىشىلەرگە دۇئا ۋە سالام يوللايمەن . ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: «پەيغەمبەر سىلەرگە بەرگەننى ئېلىڭلار، پەيغەمبەر چەكلىگەن نەرسىدىن چەكلىنىڭلار» - ھەشىر سۈرىسى، 7-ئايەت .

ئاللاھ تائالا يەنە مۇنداق دەيدۇ: «ئى مۇھەممەد! ئۇلارغا ئېيتقىنكى «ئەگەر سىلەر ئاللاھنى دوست تۇتساڭلار، ماڭا ئەگىشىڭلاركى، ئاللاھ سىلەرنى دوست تۇتىدۇ (ئۆتكەنكى) گۇناھىڭلارنى مەغپىرەت قىلىدۇ. ئاللاھ ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ناھايىتى مېھرىباندۇر.» - ئال ئېمىران سۈرىسى، 31-ئايەت .

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دەيدۇ: «سۆزىڭ ئەڭ توغرىسى ئاللاھنىڭ كىتابىدۇر. يولنىڭ ئەڭ ياخشىسى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىدۇر. ئىشلارنىڭ يامىنى يېڭى پەيدا قىلىنغان ئىشلاردۇر. (دىندا) يېڭى پەيدا قىلىنغان ئىشلارنىڭ ھەممىسى بىدئەتتۇر، بىدئەتنىڭ ھەممىسى گۇمراھلىقتۇر، بارلىق گۇمراھلىق جەھەننەمگە تاشلىنىدۇ.» - سەھىھۇل جامىئە 1353:

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام يەنە مۇنداق دەيدۇ: «كىمكى مېنىڭ سۈننىتىمدىن يۈز ئۆرسە ئۇ مېنىڭ ئۈمىتىمدىن ئەمەس.» - بۇ ھەدىسنى بۇخارىي ۋە مۇسلىم رىۋايەت قىلغان. بۇلاردىن سىرت، ئاللاھنىڭ كىتابى، پەيغەمبىرىنىڭ سۈننىتىگە ئەگىشىشكە، يېڭى ئىبادەتلەرنى ئىختىرا قىلماسلىق ياكى ئىبادەتتە يېڭى يوللارنى پەيدا قىلماسلىققا ئۈندەيدىغان نۇرغۇن ئايەت - ھەدىسلەر بار. بۇ سەۋەپلىك، سىزگە، شۇنداقلا ئۆزىمىزگە پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ سۈننىتى ۋە

ئەخلاقلىرىنى سەھىھ ھەدىسلەرنى چىقىش قىلغان ھالدا بۇ سەھىپىلەرنىڭ بىزگە بەرگەن ئىمكانلىرىنى نەزەردە تۇتۇپ تۇرۇپ ئەسلىتىپ ئۆتۈشنى ۋەزىپىمىز، دەپ بىلدۈرۈم. يەككە - يىگانە بىرلا ئاللاھتىن يارىدەم تىلەيمىز.

بامدات نامىزىغا ئويغىنالىشىڭىز ئۈچۈن بۇرۇن يېتىپ قېلىشقا ئەھمىيەت بىرىڭ، چۈنكى، ئۆلىمالىرىمىز ئېيتقاندەك ”ۋاجىبىڭ ئادا قىلىنىشىدا ھالقىلىق رول ئوينايدىغان ئامىلمۇ ۋاجىبتۇر“ سەھەرت تۇرۇش بامدات نامىزىنى ئادا قىلىشتا ھەل قىلغۇچ رول ئوينايدۇ. (ت) بامدات نامىزى بارلىق مۇسۇلمانلارغا ۋاجىبتۇر، بۇرۇن يېتىپ قېلىشنىڭ سەھەرت تۇرۇشقا پايدىسى بار :

(ئا) تاماقنى كۆپ يېمەڭ، كۆپ سۇ ئىچىشىڭىزگە سەۋەپ بولىدۇ، نەتىجىدە ئۇيۇقتىن بېشىڭىزنى

ئاللاھقا سېلىشىڭىز، دەپ، كېچە نامازلىرىغا تۇرالماي قالىسىز.

(ئە) كۈندۈزلىرى تەنتەربىيە ياكى شۇنىڭغا ئوخشاش ئېغىر جىسمانىي ئەمگەكلەر بىلەن ئۆزىڭىزنى

ئارتۇق چارچىتىۋالماڭ. چۈنكى، كېچە نامازلىرى ۋە بامدات نامىزى تېخىمۇ مۇھىم .

(ب) چۈشلۈكتە بىر ئاز ئۇخلىۋېلىشنى قولدىن بەرمەسلىكىگە تىرىشىڭ، چۈنكى بۇنداق قىلىش ھەم

سۇننەتتۇر ھەم كېچە ۋە بامدات نامازلىرىغا تۇرالماشقا ھەمدەم بولىدۇ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام

بۇ ھەقتە مۇنداق دېگەن: «چۈش پەيتىدە ئازراق ئۇخلىۋېلىڭلار، بۇ پەيتتە شەيتانلار ئۇخلىمايدۇ.»

(پ) گۇناھلارنى كىچىك ھېساپلىماڭ، ئۇ قەلبىنى قاتتىق ئۇپىتىدۇ. بىر كىشى ھەسەندىن: ”كېچە نامىزىغا

بەكلا تۇرغۇم بار. بىراق تۇرالمايمەن، بۇنىڭدىكى سەۋەپ نەدە؟“ دەپ سورىغاندا: ”گۇناھلىرىڭ سېنى

چىرىمىۋاپتۇ، دەپ جاۋاب بەرگەن.“

(ت) (مۇسۇلمانلارنى يامان كۆرۈشتىن ۋە بىدئەتتىن قەلبىنى ساغلام تۇتۇش، دۇنيانىڭ ئىشلىرى بىلەن

مەستۇ- مۇستەغرىق بولۇپ كەتمەسلىك .

(ج) ئۇخلاشتىن بۇرۇن قۇرئان كەرىم ئوقۇش، ۋىتىر نامىزىنى ئادا قىلىش. ئەگەر، بامداتتىن ئىلگىرى

تۇرالماشقا ئىشەنچىڭىز بولسا، ۋىتىرنى كېچىنىڭ ئاخىرقى پەيتلىرىدە ئوقۇش ياخشىدۇر (ئاللاھ

ھەممىدىن ياخشى بىلگۈچى زاتتۇر.) مانا بۇلار، ئاللاھ خالىسا كېچە ۋە بامدات نامازلىرىنى ئادا

قىلىشقا يارىدىمى تېگىدىغان بىر قىسىم ئامىللار. بۇ ئىشلارغا ئەھمىيەت بىرىش، نامازلىرىڭىزدا نىيەتلىرىڭىزنى خالىس قىلىش. جانابى ئاللاھتىن ئەمەل - ئىبادەتلىرىڭىزنى قوبۇل قىلىشىنى، ئىبادەتلىرىڭىزنى ئۆزىڭىزنىڭ رازىلىقى ئۈچۈن قىلىپ بىرىشىنى، شۇنداقلا قىلغان ئىبادەتلىرىڭىزنى ئۆزىڭىزنىڭ كىتابى، پەيغەمبىرىڭىزنىڭ سۈننىتىگە ئۇيغۇن قىلىپ بىرىشىنى تىلەيمەن. چۈنكى، كىتاب ۋە سۈننەتكە ئۇيغۇن بۇلۇش، ئەمەل - ئىبادەتنىڭ ئاللاھنىڭ ھۇزۇرىدا قوبۇل بولۇشىنىڭ ئىككى ئاساسلىق شەرتىدۇر. قېرىندىشىم، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ مۇنۇ ھەدىسىدىكى كىشىلەردىن بولۇپ قېلىشتىن ھەزەر ئەيلە: «ئاللاھ تائالا كېچىلىرى لەشتەك ياتىدىغان، كۈندۈزلىرى ئىشەكتەك ۋاقىراپ يۈرىدىغان، دۇنيا ئىشلىرىغا ئالىم، ئاخىرەتتىن بىخەۋەر ھالدا بازارلاردا ۋاقىراپ - چاقىراپ، گىدىيىپ مېڭىپ يۈرىدىغان كىشىلەرنى ئۆچ كۆرىدۇ.» - سەھىھۇلجامىئ: 1874 .

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دەيدۇ: «ئابدۇللاھ كېچىسى ناماز ئوقۇغان بولسا نېمە دېگەن ياخشى ئادەم بولغان بولاتتى ھە؟» - سەھىھۇلجامىئ . پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام يەنە مۇنداق دەيدۇ: «پەرز نامازدىن قالسىلا ئەڭ ئەۋزەل ناماز كېچىلىك نامازدۇر.» - بۇ ھەدىسنى مۇسلىم رىۋايەت قىلغان .

ئويغانغان ۋاقتىڭىزدا «بىزنى ئۆلگەندىن كېيىن تېرىلدۈرگەن ئاللاھقا ھەمدىلەر بولسۇن، ھەممە ئاللاھ تەرەپكە قايتىدۇ.» دېيىشىڭىز سۈننەتتۇر. - بۇ ھەدىسنى بۇخارىي رىۋايەت قىلغان .

تاھارەت ئالغاندىن كېيىن ئال ئېمران سۈرىسىنىڭ ئاخىرىدىكى ئوكتە ئايەتنى ئوقۇڭ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ شۇنداق قىلغانلىقىغا دائىر سەھىھ رىۋايەتلەر بار. ئارقىدىن كېچە نامىزىنى يەڭگىل ئىككى رەكئەت بىلەن باشلاڭ، ئارقىدىن قانچىلىك خالىسىڭىز شۇنچىلىك ئىككى رەكئەت، ئىككى رەكئەتتىن ئۇزۇن - ئۇزۇن ئوقۇڭ. ئەمما، مەيلى رامىزان ياكى باشقا ۋاقىت بولسۇن، ۋىتىرنى ئۆز ئىچىگە ئالغان ھالدا ئون بىر رەكئەتتىن ئېشىپ كەتمەسلىكى لازىم. چۈنكى، ئائىشە رەزىيەللاھۇ ئەنھانىڭ مۇنداق دېگەنلىكى رىۋايەت قىلىندۇ: «پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام رامىزاندا ۋە رامىزاندىن باشقا چاغلاردا كېچىلىك نامىزنى ئون بىر رەكئەتتىن ئاشۇرۇۋەتمەيتتى.» - بۇخارىي ۋە مۇسلىم

رەۋايىتى. كېچىنىڭ ئاخىرقى پەيتلىرىدە ناماز ئوقۇيدىغان بولسىڭىز، ۋىتىرنى يېتىشتىن بۇرۇن ئوقۇمىغان بولسىڭىز، تاڭ يۇرۇشتىن بۇرۇن ئوقۇۋېلىڭ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ مۇشۇنداق قىلغانلىقى ھەققىدە سەھىھ ھەدىسلەر بار .

بامدات نامىزىنىڭ ۋاقتى كىرگەندە، قايتىدىن تاھارەت ئېلىڭ. چۈنكى، تاھارىتى بولغان تەقدىردىمۇ ھەر نامازغا تاھارەت ئېلىش سۈننەتتۇر. ئۇنىڭدىن كېيىن، يەڭگىل قىلىپ، بامداتنىڭ ئىككى رەكئەت سۈننىتىنى ئوقۇڭ، ئۇنىڭدىن تاكى بامدات نامىزىنىڭ پەرزىگە تۇرغانغا قەدەر، ھېچقانداق ناماز ئوقۇماڭ. بامدات نامىزىنىڭ پەرزىنى باشقا نامازلارغا قارىغاندا ئۇزۇنراق ئوقۇش سۈننەتتۇر. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ بامدات نامىزىنىڭ پەرزىدە بىر رەكئەتكە 60 ئايەت ئوقۇغانلىقى سەھىھ ھەدىسلەردە بايان قىلىنغان. يەنە، بامدات نامىزىدىن كېيىن كۈن چىققانغا قەدەر ئاللاھنى زىكىر قىلىپ ئولتۇرۇش سۈننەتتۇر. (سەھىھۇلجامۇ : 6346-نومۇرلۇق ھەدىسكە قاراڭ .)

تاماق يەيدىغان چاغدا بىسىمىلادەپ يەڭ. ئەگەر بېشىدا بىسىمىلادىيىشىنى ئۇنتۇپ قالغان بولسىڭىز، ئېسىڭىزگە كەلگەن ھامان تاماقنىڭ بېشى ۋە ئاخىرىسىدا ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن باشلايمەن» دېيىشىنى ئۇنتۇماڭ. تاماقتىن كېيىن «مەدھىيە ۋە ماختاش بىزگە تاڭام بەرگەن، ئۇسسۇزلۇقىمىزنى قاندۇرغان جانابى ئاللاھقا خاستۇر.» دەپ تۇرۇپ ئاندىن تۇرۇپ كېتىڭ .

ئۆيىڭىزدىن چىققاندا، ئۆيدىن چىقىش دۇئاسىنى ئوقۇڭ: «ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن باشلايمەن، ئاللاھقا تەۋەككۈل قىلدىم. كۈچ - قۇۋۋەت پەقەت ئاللاھقا خاستۇر.» - بۇ ھەدىسنى ئەبۇ داۋۇد ۋە ترمىزى رەۋايەت قىلغان .

ئەتتىگەن ۋە كەچتە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ مونۇ سۆزىنى ئۇنتۇماڭ: نامىنى تىلغا ئېلىش بىلەن زېمىندا ۋە ئاسماندا ھېچ شەيئى زىيان يەتكۈزەلمەيدىغان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن باشلايمەن. ئۇ ئاللاھ ھەممىنى ئاڭلاپ تۇرغۇچىدۇر ۋە ھەممىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر، دېگەن سۆزنى ئۈچ قېتىم دەيدىغان بەندە بولىدىكەن، ئۇنىڭغا ھېچنەرسە زىيان يەتكۈزەلمەيدۇ. (كىمكى بۇ دۇئانى ئاخشىمى ئۈچ قېتىم ئوقۇيدىكەن تاڭ ئاتقانغا قەدەر تويۇقسىز كىلىدىغان بالا- قازادىن ساقلىنىپ قالىدۇ، كىمكى

ئەتتىگىنى ئۈچ قېتىم ئوقۇيدىكەن ئاخشامغا قەدەر تويۇقسىز كىلىدىغان بالا - قازادىن ساقلىنىپ

قالدۇ» - سەھىبۇلجامى: 6426 .

قىلىدىغان بارلىق ئىشلىرىدا ئاللاھ تائالانىڭ ھۆكۈمىگە ئىتائەت قىلىڭ، بۇيرىغانلىرىنى ئىجرا قىلىپ،

توسقانلىرىدىن يىراق تۇرۇڭ، پەيغەمبىرىنىڭ سۈننىتىگە ئەگىشىڭ، بارلىق ئىشلىرىدا ئاللاھتىن

قورقۇڭ، دۇنيانى ئاساسلىق غايەڭ قىلىۋالماڭ . پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دەيدۇ: «ئاخىرەتنى

ئۆزىنىڭ غايىسى قىلغان كىشىنىڭ بايلىقىنى ئاللاھ قەلبىگە سالىدۇ. ئىشلىرىنى قولايلاشتۇرۇپ بېرىدۇ، ئۇ

قېچىپ تۇرسىمۇ، دۇنيا ئۇنىڭغا كىلىپ تۇرىدۇ. دۇنيانى ئۆزىنىڭ غايىسى قىلغان كىشى ئۈچۈن ئاللاھ

تائالا نامراتلىقنى كۆز ئالدىدا قىلىپ قويدۇ، ئىشلىرىنى ۋەيران قىلىدۇ، ئۇنىڭغا دۇنيا قانچىلىك

تەقدىر قىلىنغان بولسا شۇنچىلىك كىلىدۇ.» - سەھىبۇلجامى : 6510 :

نامازلىرىڭىزنى ۋاقتىدا ئوقۇڭ، ناماز ۋە باشقا بارلىق ئىسلامىي پەرزلىرىنى ھاياتىڭىزدىكى ئەڭ مۇھىم

ئىشلار، دەپ بىلىڭ. نامازنى كېچىكتۈرۈپ ئوقۇش ئۈچۈن قىلىنغان شەيتاننىڭ ۋە سۈھەبلىرىگە ياكى

مەسچىتكە بېرىپ، جامائەت بىلەن ناماز ئوقۇش ئىرادىڭىزنى بۇشاشتۇرۇپ قويۇش ئۈچۈن قىلىنغان

تىرىشچانلىقلارغا پۇرسەت بەرمەڭ. دۇنيالىق ئىشلىرىنى ئەڭ مۇھىم ئورۇندا قويۇش ئارقىلىق ئاللاھ

تائالا ئاگاھلاندىرغان قاتتىق ئازابقا دۇچار بولۇشتىن ئىبارەت خەتەرلىك نوقتىغا كىلىپ قالماسلىق

ئۈچۈن، ئاللاھ تائالاغا قىلىدىغان ئىبادەتلىرىڭىنى ھەر دائىم ئەڭ مۇھىم ئىشلار قاتارىدا بىلىڭ . ئاللاھ

تائالا مۇنداق دەيدۇ :

ئېيتقىنىكى، «ئەگەر سىلەرنىڭ ئاتاڭلار، ئوغۇللىرىڭلار، قېرىندىشىڭلار، خوتۇنلىرىڭلار، ئۇرۇق -

تۇغقانلىرىڭلار (ھەمدە ئۇلاردىن باشقىلار)، تاپقان پۇل - مالىلىرىڭلار، ئاقماي قېلىشىدىن قورققان

تىجارىتىڭلار، ياخشى كۆرىدىغان ئۆيلىرىڭلار سىلەر ئۈچۈن ئاللاھ دىن، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىدىن ۋە ئاللاھ

نىڭ يولىدا جىھاد قىلىشتىنمۇ سۆيۈملۈك بولسا (يەنى شۇلار بىلەن بولۇپ كېتىپ، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە

ياردەم بەرمىسەڭلار)، ئۇ ھالدا سىلەر تاكى ئاللاھنىڭ ئەمرى (يەنى مەككىنى پەتە قىلىش ئىزىنى)

كەلگۈچە كۈتۈڭلار، ئاللاھ پاسىق قەۋمنى (يەنى ئاللاھنىڭ دىنىنىڭ چەك - چىگرىسىدىن چىقىپ

كەتكۈچلەرنى (ھىدايەت قىلمايدۇ) .»

يېمەك-ئىچمەك، كېيىم-كېچەك، شۇنىڭدەك ھاياتىڭىزدىكى بارلىق ئىشلاردا گۇمانلىق نەرسىلەردىن يىراق تۇرۇڭ؛ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «كىمكى ئاللاھ ئۈچۈن بىرنەرسىدىن ۋاز كېچىدىكەن، ئاللاھ ئۇنىڭغا تېخىمۇ ياخشىسىنى تولۇقلاپ بېرىدۇ.» - بۇ ھەدىسنى ئەھمەد رىۋايەت قىلغان. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام يەنە «قەبىم ئىشلارنى تەرك قىل» دېگەن. قەبىم ئىش، بارلىق يامان گەپ-سۆزلەرنى، ئىش-ھەرىكەتلەرنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ، خۇسۇسەن ئاممىۋىي سورۇنلاردا گەپ قىلغىنىڭىزدا تۇۋەن ئاۋازدا گەپ قىلىشقا تىرىشىڭ .

بىرلىرىدىن كېلىدىغان يامانلىقنى بىرەر ياخشىلىق بىلەن ئۆزۈڭىزدىن يىراق قىلىڭ .

خىزمىتىڭىزنى تولۇق ئادا قىلالىغانلارنى سىلكىيدىغان، دۈشكەللەيدىغان ئىشلاردىن يىراق تۇرۇڭ،

ۋەزىپىڭىزنى تولۇق ئادا قىلىڭ، باشقىلارنىڭ ھەق-ھوقۇقىغا يامان كۆز بىلەن قارىماڭ .

ئاز كۈلۈڭ، كۆپ ھاللاردا كۈلكىڭىز تەبەسسۇمدىن ئىبارەت بولسۇن .

ئاجىزنىڭ، غەپىر-غۇرەۋانىڭ ھاجىتىنى راۋا قىلىش ئۈچۈن كىچىك قالىماڭ، ئائىلىڭىزدىكىلەرگە

ئۆي ئىشلىرىدا ھەمدەم بولۇڭ .

خۇسۇسەن ناماز ۋاقتلىرىدا، ھېيت-بايراملاردا ئەڭ ياخشى كېيىملىرىڭىزنى كېيىڭ، كېيىم-كېچەك ۋە

باشقا ئىشلاردا ئىسراپچىلىق قىلىشتىن ساقلىنىڭ .

يەردە ئولتۇرۇپ تاماق يەيدىغان بولۇپ قالسىڭىز ھاكاۋۇرلۇق قىلماڭ، نېمە بولسا شۇنى يەڭ، ئاز

بولسا شۇكۈر قىلىڭ .

ئىشچىلارنىڭ ئورەك قېزىش، تۇپا يۆتكەش ئىشلىرىغا ھەمكارلىشىش ۋە بۇنى چوڭچىلىق قىلماسلىق

خوشاللىق بىلەن قىلىش. ئارتۇق مەدھىيە ۋە ماختاشلارغا نارازى بولۇش .

ناچار گەپ - سۆزلەردىن يىراق تۇرۇش، كۆپ چاقچاق قىلماسلىق، راستتىن باشقىنى سۆزلىمەسلىك،

كىشىلەرنى كۈلدۈرۈش مەقسىتىدە بولسىمۇ يالغان سۆزلەپ قېلىشتىن ھەزەر ئەيلەش .

دوست - بۇرادەرلىرىڭىزنى ياخشى كۆرمەيدىغان ئىشلىرىغا زورلىماڭ. ئىنسانلارغا، ھايۋاناتلارغا

رەھىمدىل بولۇڭكى، ئاللاھ تائالامۇ سىزگە رەھىل قىلسۇن .

بېخىللىقتىن ھەزەر ئەيلەڭ؛ چۈنكى بېخىللىقتى ئاللاھمۇ، ئىنسانلارمۇ ياخشى كۆرمەيدۇ. يېمەك-

ئىچمەك، كېيىم - كىچەك ۋە بارلىق ئىشلاردا ئىسراپخورلۇق قىلىپ سېلىشتىن ھەزەر ئەيلەڭ .

غەزەپلىنىش ۋە ئۇنىڭدىن كىلىپ چىقىدىغان ئاقىۋەتلەردىن ھەزەر ئەيلەڭ. غەزەپلەنگەن چېغىڭىزدا

ئاللاھتىن پاناھلىق تىلەڭ، كۆپ گەپ قىلماڭ؛ چۈنكى ئۇ گەپلەرنىڭ ھەممىسى سىزنىڭ ئەمەل

دەپتىرىڭىزگە يېزىلىدۇ .

قۇرئان كەرىمنى چۈشىنىش، پىكىر قىلىش ئاساسىدا ئوقۇڭ، ئۇنى باشقىلاردىن ئاڭلاڭ .

ياخشى نەرسىلەرنى رەت قىلماڭ، ئۇنى ھەمىشە، بولۇپمۇ ناماز ۋاقتلىرىدا ئىستىمال قىلىڭ. خۇسۇسەن

تاھارەت ئالغان، نامازغا تۇرىدىغان چاغلاردا مۇسۇلمان ئىشلىتىش. مۇسۇلمان ئىشلىتىش سۈننەتتۇر .

غەيرەتلىك بۇلۇڭ، سىزگە زىيان ئېلىپ كىلىدىغان بولۇپ قالغان تەقدىردىمۇ ھەقىقەتنى سۆزلەڭ، ھەر

قانداق ئىنساننىڭ نەسەپتىنى ئاڭلاڭ، نەسەپتى رەت قىلىشتىن ھەزەر ئەيلەڭ .

خوتۇن، بالا- چاقىلىرىڭىزغا ئادىل مۇئامىلە قىلىڭ، بىر نەرسە بەرگەندە بىرلىرىگە كۆپ، بىرلىرىگە ئاز

بەرمەڭ، ھەر قانداق ئىش ۋە ساھەدە ئادىل بولۇڭ .

كىشىلەرنىڭ ئازارلىرىغا سەۋر قىلىڭ، ئۇلارنى ئەپۇ قىلىڭ، ئاللاھ تائالامۇ سىزنى ئۆز پەزىلى،

مەرھەمەتى بىلەن ئەپۇ قىلغاي. ئۆزىڭىز ئۈچۈن ياخشى كۆرگەن نەرسىنى باشقىلار ئۈچۈنمۇ ياخشى

كۆرۈڭ .

ئائىلىڭىزدىكىلەرگە، قېرىنداشلىرىڭىزغا ئۆيگە كىرگەندە چىققاندا، ھەر قېتىم ۋە ھەر ئۇچىراشقاندا

سالام بېرىشنى ئادەتلەندۈرۈڭ .

سالام بەرگەندە سۈننەتتە بايان قىلىنغان «ئەسسالامۇ ئەلەيكمۇ ۋە رەھمەتۇللاھى ۋە بەركاتۇھۇ»

بىلەن سالام بېرىڭ، بۇ سالامنى «خەيرلىك سەھەر» ياكى شۇنىڭغا ئوخشاش سۆزلەرگە قۇربان

قىلىۋەتمەڭ .

چېچىڭىزنى بويىماقچى بولسىڭىز پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنى ئۆرنەك قىلغان ھالدا سېرىق، قىزىلغا

بويلاڭ، قارىغا بوياشتىن ھەزەر ئەيلەڭ .

بارلىق ئىشلىرىڭىزدا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ سۈننەتلىرىگە ئىزچىل ئەگىشىش ئارقىلىق رەسۇلۇللاھنىڭ مونۇھەدىسىدە بايان قىلىنغان كىشىلەرنىڭ دائىرىسىگە كىرىڭ: «پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: "سەلەردىن كېيىن سەۋر قىلىش كۈنلىرى يىتىپ كېلىدۇ، ئۇ كۈنلەردە دىننى چىڭ تۇتۇپ ماڭغۇچىلارنىڭ ئېرىشىدىغان ساۋابى سەلەردىن ئەللىك كىشىنىڭ ساۋابىغا توغرا كىلىدۇ" دېگەندى، (ساھابىلەر): "ئى ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى، ئۇلاردىن (ئەللىك كىشى)مۇ؟" دەپ سوراقتى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: "ياق، سەلەردىن." دەپ جاۋاب بەردى. «بۇ ھەدىسنى ئەلبانى سەھىم، دەپ كۆرسەتكەن .

دۇنياغا كۆڭۈل بەرمە، ئۇنىڭ ئۈچۈن تىرىشما، دۇنيا پاندىدۇر، باقى ئەمەستۇر. بۇ ھەقتە جابىر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: «پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۆلۈپ قالغان قۇلنى كىچىك بىر ئوغلاقنىڭ يېنىغا بېرىپ ئۇنىڭ قۇللىقىنى تۇتۇپ تۇرۇپ: "قايسىڭلار بۇنى بىر دەرمەگە ئېلىشنى خالايسىلەر؟" دېدى. كىشىلەر: "بىز ئۇنى كىچىككەنە بىر نەرسىگىمۇ ئېلىشنى خالمايمىز، ئۇنى ئېلىپ نېمە قىلىمىز؟" دېيىشتى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: "ئاللاھنىڭ نامى بىلەن قەسەمكى، دۇنيا ئاللاھنىڭ نەزىرىدە سەلەرنىڭ بۇنى تۆۋەن كۆرۈشۈڭلاردىنمۇ بەتتەر ئېتىبارسىزدۇر" دېدى. « - بۇ ھەدىسنى مۇسلىم رىۋايەت قىلغان .

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام يەنە مۇنداق دېگەن: «ئەگەر دۇنيا ئاللاھنىڭ نەزىرىدە پاشىنىڭ قانتىچىلىك ئېتىۋارغا ئېلىنغان بولسا، دۇنيادا كاپىرلارنى بىر يۇتۇم سۇ بىلەنمۇ سۇغارمىغان بولاتتى.» - سەھىھۇلجامىئ: 5168 .

ئاللاھ تائالانىڭ بىز ۋە سەلەرنى ئۆزىنىڭ كىتابى، پەيغەمبىرىنىڭ سۈننىتىگە ئەمەل قىلىشقا مۇۋەپپەقىيەت قىلىشنى، بىزگە ئاللاھنى سۆيىدىغان مۇھەببەت، ئۇنىڭ سىزىڭدىن چىقمايدىغان تائەت ئاتا قىلىشنى، ئۇزاتقا بولغان تەقۋادارلىقىمىز بىلەن جېنىمىزنى ئېلىشنى، شۇنىڭدەك پەيغەمبەر سۆيگۈسىنى نىسب قىلىشنى، شاپائىتىدىن نەسۋە بىرىشنى، سۈننىتىدە چىڭ تۇرۇشقا مۇۋەپپەقىيەت قىلىشنى

سورايىمىز .

ھۆرمەتلىك مۇسۇلمان قېرىنداشىم، ئاقبۇتتىڭىزنىڭ يامان بولۇپ قالماستىكى ئۈچۈن، ئاللاھنىڭ كىتابى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ سۈننىتىگە چىڭ ئېسىلىڭ. كىتاب ۋە سۈننەتنى ئۆگىنىڭ ۋە ئائىلىڭىزدىكىلەرگە، تۇنۇشلىرىڭىزغا ئۆگىتىڭ. ئاللاھنىڭ ئىزنى بىلەن سىز ساۋاپقا ئېگە بولىسىز. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «ياخشى ئىشقا يېتەكلىگەن كىشى (ئەجىر ۋە ساۋاپ

جەھەتتە) ئۇنى ئادا قىلغان كىشى بىلەن ئوخشاش.» - سەھىھۇلجامىئ: 3399 .

قوللىمىزدىن كەلگىنى مۇشۇنچىلىك بولدى. توغرا قىلغان بولساق ئاللاھنىڭ ئىلتىپاتى، خاتا قىلغان

بولساق بىزنىڭ ئاجىزلىقىمىزدىندۇر ...

مەنبە: جۇڭگۇ مۇسۇلمانلىرى ژورنىلى